

Vergaderjaar 1999–2000 Nr. 340

27 281 (R 1662)**Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Ecuador inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen; Rio de Janeiro, 27 juni 1999****Nr. 1****BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 augustus 2000

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 8 september 2000.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen onderscheidenlijk van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 8 oktober 2000.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 27 juni 1999 te Rio de Janeiro totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Ecuador inzake bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen (Trb. 1999, 127)¹.

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 8 september 2000 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

Toelichtende nota

Algemeen

Het advies van de Raad van State van het Koninkrijk wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 25a, vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State).

Een verdrag inzake de bevordering en bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragspartijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake het onderhavige verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van Nederland.

Het verdrag, dat gebaseerd is op het Nederlandse modelverdrag, garandeert non-discriminatoire behandeling van investeringen en een vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering en eventuele geschillen kunnen aan neutrale internationale arbitrage worden onderworpen. De volgorde waarin de artikelen artikel 9 tot en met 11 in het verdrag zijn opgenomen, wijkt af van de in de modeltekst gehanteerde nummering, omdat Ecuador van mening was dat de twee artikelen over geschillenbeslechting bij elkaar gegroepeerd zouden moeten worden opgenomen. Voor de inhoud van deze artikelen heeft dit geen gevolgen.

Economische situatie in Ecuador

Na de schulden crisis van de jaren tachtig is in Ecuador sinds 1988 met wisselend succes een economisch stabilisatie- en herstructureringsprogramma doorgevoerd. Een heldere consistente lijn ontbrak tot nu toe echter. De Ecuadoriaanse economie werd de afgelopen jaren gekenmerkt door forse begrotingstekorten, hoge inflatie, een zwakke bancaire sector, beperkte belastingdiscipline en wijdverbreide corruptie. De buitenlandse schuld per hoofd van de bevolking behoort tot de hoogste van Latijns Amerika. De wereldmarktprijs van ruwe aardolie, het belangrijkste exportproduct, bepaalt in grote mate de stand van Ecuador's economie. Naast olie zijn bananen, garnalen en koffie de belangrijkste exportproducten.

Op 10 augustus 1998 werd een nieuwe president (Jamil Mahuad) geïnstalleerd. Door middel van enkele constitutionele hervormingen was hij er in eerste instantie in geslaagd de politieke stabiliteit aanzienlijk te verbeteren. Door de ondertekening op 26 oktober 1998 van een vredesakkoord met Peru, waarmee een einde is gekomen aan anderhalve eeuw van grensconflicten, won hij aanvankelijk veel krediet bij de bevolking. De nieuwe regering begon voortvarend aan de verbetering van de economische situatie. Eén van de eerste maatregelen die zij nam, was het afschaffen van de kostbare subsidies op elektriciteit en gas. Maar tegenstand binnen het congres gecombineerd met een groeiende schulden crisis en een ineenstorting van het financiële systeem hebben verdergaande economische hervormingen en het privatiseringsproces goeddeels tot stilstand gebracht. Ecuador belandde in 1999 in de diepste economische crisis uit zijn geschiedenis. Dalende grondstofprijzen en de effecten van El Niño waren hieraan mede debet. Het bruto nationaal product slonk met 8% en de inflatie liep op tot meer dan 60%. De financiële en economische crisis heeft de regering ertoe gedwongen de zwevende wisselkoers te introduceren en de banktegoeden (deels) te blokkeren. In het najaar van 1999 kon Ecuador niet meer voldoen aan zijn afbetalingsverplichtingen op de zogenaamde Brady Bonds (rentedragende door de overheid gegarandeerde schuldbewijzen van ontwikkelingslanden).

Op 30 september 1999, na acht maanden moeizaam onderhandelen, heeft Ecuador een intentieverklaring getekend met het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Het idee was dat deze intentieverklaring de weg vrij zou

maken voor een akkoord met het Fonds en voor nieuwe leningen van het IMF, de Wereldbank en de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank, alsmede voor schuldherstructurering in het kader van de Club van Parijs. In de Club van Parijs komen overheden van schuldeisende landen bijeen en worden afspraken gemaakt over de afwikkeling van de schulden van ontwikkelingslanden.

President Mahuad werd eind januari afgezet en opgevolgd door vice-president Noboa. Een aantal beleidsvoornemens, zoals ingrijpende belastinghervormingen en heronderhandelingen met de houders van Brady Bonds, kregen echter geen politieke steun in het congres, waardoor het akkoord met het IMF op losse schroeven kwam te staan. Het economisch klimaat verslechterde en de sociale onrust nam toe. President Noboa heeft aangekondigd de omstrede «dollarisering» van de economie, waarbij de nationale munt (de sucre) wordt gekoppeld aan de Amerikaanse dollar in te zullen voeren. Het doel van dit plan, dat mede de val van ex-president Mahuad inleidde, is de inflatie te beteugelen en wisselkoersfluctuaties tegen te gaan.

Bilaterale economische betrekkingen

De bilaterale handel met Ecuador is, na enkele jaren van sterke groei, in 1998 teruggelopen. De Nederlandse uitvoer naar Ecuador bedroeg in 1998 f 92 miljoen. De belangrijkste exportproducten zijn farmaceutische producten, chemicaliën en kapitaalgoederen, met name machines en vervoermiddelen. De invoer vanuit Ecuador had in 1998 een waarde van f 126 miljoen en was daarmee een fractie lager dan in 1997.

De Nederlandse invoer uit Ecuador bestaat hoofdzakelijk uit landbouwproducten zoals cacao, vruchtensappen, koffie en fruit. De haven van Rotterdam heeft in toenemende mate een belangrijke overslag- en distributiefunctie voor de export van Ecuador naar Europa. De cijfers over de periode januari-september 1999 laten een verdere daling van de export naar Ecuador zien (f 38 miljoen; in januari-september 1998: f 73 miljoen) maar tegelijkertijd een herstel van de groei van de import vanuit Ecuador (f 116 miljoen; in januari-september 1998: f 91 miljoen). Het Nederlands bedrijfsleven is in Ecuador met name actief in de luchtvaart, bancaire sector, de oliesector en de bloementeel. Daarnaast zijn in de sector van de «natte» bouw enkele grote Nederlandse aannemers, baggeraars en consultants actief in het land.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegedling van dit verdrag te wensen.

De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Ecuador als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures.

De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringen gedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of vanuit een vestiging in een derde land). De omschrijving van de term investeringen (artikel 1, onderdeel a) is niet limitatief. Veranderingen in de juridische vorm waarin een investering is gedaan, tasten het karakter daarvan, als investering, niet aan. Voor het Koninkrijk en voor Ecuador zijn aparte definities voor het eigen grondgebied omschreven (artikel 1, onderdeel c). Voor het Koninkrijk is dat de definitie uit de modeltekst. Voor Ecuador is bepaald dat het grondgebied wordt gevormd door hetgeen in de grondwet is omschreven, overeenkomstig internationaal recht. Met deze bepaling is bereikt dat Ecuador zich schaart in de landen die internationaal recht bij de bepaling van het eigen grondgebied als toetssteen nemen. In het protocol bij het verdrag is ten aanzien van artikel 1, onderdeel c, opgenomen dat Ecuador, anders dan Nederland, geen partij is bij het op 10 december 1982 te Montego Bay tot stand gekomen Verdrag inzake het Recht van de zee (Trb. 1983, 83), op grond waarvan aanspraak kan worden gemaakt op een exclusieve economische zone van 200 mijl uit de kust. De reden voor deze bepaling is dat Ecuador nu nog aanspraak maakt op volledige jurisdictie en soevereine rechten over de kustwateren tot 200 mijl uit de kust. De aanspraken van Ecuador vloeien voort uit afspraken met Peru en Chili uit 1952. In Ecuador is dit verankerd in het burgerlijk wetboek. Een wijziging daarvan ligt in Ecuador politiek erg gevoelig, in verband met het recent opgeven van territoriale claims op Peru. Ecuador heeft het voornemen uitgesproken om op een politiek gunstig moment het burgerlijk wetboek alsnog aan te passen en partij te worden bij het Verdrag inzake het Recht van de zee.

Artikel 2 bevestigt de bevoegdheid van de verdragspartijen om over de toelating van investeringen te beslissen.

Artikel 3 gaat over de behandeling die investeringen op het grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeringen en een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, monetaire unie of een vergelijkbare instelling, behoeven niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden.

Artikel 4 voorziet met betrekking tot belastingen, heffingen en dergelijke en fiscale voordelen in een behandeling van de investeringen die niet minder gunstig is dan de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen in gelijke omstandigheden genieten, alsmede in een aantal uitzonderingen op dit beginsel.

Artikel 5 garandeert dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in convertibele valuta zonder beperking of vertraging. Dit laat het recht van de verdragspartijen om de registratie van investeringen te verlangen onverlet. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Dit artikel garandeert eveneens vrije transfer van de in artikel 6 bedoelde compensatie bij onteigening of maatregelen van gelijke werking en de in artikel 7 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van bijvoorbeeld oorlog of revolutie.

Artikel 6 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een rechtvaardige schadeloosstelling zonder vertraging, waarbij de werkelijke

waarde van de getroffen investering bepalend is en waarbij een vertraging in de betaling daarvan tot compensatie leidt.

Artikel 8 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering, zoals op grond van de Regeling herverzekering investeringen.

Artikel 9 bepaalt dat het verdrag van toepassing is op alle investeringen van investeerders van de ene verdragspartij op het grondgebied van de andere verdragspartij. Investerings die vóór het tijdstip van inwerking-treding van het verdrag zijn gedaan, vallen daar ook onder. De bepalingen van het verdrag zijn echter niet van toepassing op geschillen die zich voor deden vóór de inwerkingtreding van het verdrag.

Artikel 10 voorziet in consultaties tussen de verdragspartijen over de toepassing of interpretatie van het verdrag.

Artikel 11 behandelt de geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. Voorzien is in een vriendschappelijke oplossing van een geschil (artikel 11, eerste lid). Als dat niet binnen zes maanden mogelijk is, kan het geschil op verzoek van elk van de verdragspartijen worden voorgelegd aan een nationaal rechtscollege of worden onderworpen aan internationale arbitrage. Bij internationale arbitrage heeft de investeerder de keuze tussen het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1994, 126), hierna ICSID-verdrag (artikel 11, tweede lid, onderdeel a) of aan een ad hoc tribunaal onder de arbitrageregels van UNCITRAL (Commissie voor Internationaal Handelsrecht van de Verenigde Naties) (artikel 11, tweede lid, onderdeel b). Beide verdragspartijen stemmen op voorhand in met het behandelen van een geschil onder het ICSID-verdrag (artikel 11, derde lid). Rechtspersonen, die onderdaan zijn van een verdragspartij en die voordat het geschil optreedt onder toezicht stonden van een onderdaan van de andere verdragspartij, worden in overeenstemming met artikel 25, tweede lid, onder b, van het ICSID-verdrag beschouwd als onderdaan van de andere verdragspartij (artikel 11, vierde lid). Arbitrageuitspraken in een geschil zijn bindend voor de partijen bij het geschil en zijn onder nationaal recht uitvoerbaar (artikel 11, vijfde lid).

Artikel 12 omschrijft de behandeling van een geschil tussen verdragspartijen.

Artikel 14 geeft aan dat het verdrag een looptijd heeft van 10 jaar, waarna het stilzwijgend wordt verlengd met periodes van telkens 10 jaar, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden. In het laatste geval zal een overgangsregeling van 15 jaar gelden ten aanzien van vóór de beëindiging van het verdrag gedane investeringen (derde lid).

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
G. Ybema

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen

De Minister van Financiën,
G. Zalm